

Protokoll

Fra møte i Faggruppen for genmodifiserte organismer

Dato: 7.12.12 kl. 10.00-15.30

Sted: Lovisenberggt. 8, Hjørnevillaen, 2.etg

Møteleder: Audun H. Nerland

Deltakere:

Fra Faggruppe for genmodifiserte organismer:

Audun H. Nerland (leder i faggruppen, møteleder), Per Brandtzæg, Hilde-Gunn Hoen-Sorteberg, Askild Holck, Olavi Junttila, Richard Meadow, Kaare Magne Nielsen, Rose Vikse

Forfall:

Åshild Andreassen, Heidi Sjursen Konestabo

Fra Mattilsynet, HK, Regelverksavd., Seksjon planter, økologi og GM:

Torgun M. Johnsen (t.o.m sak 5.1), Solbjørg Hogstad (på telefon)

Fra Direktoratet for naturforvaltning, Artsforvaltingsavd., Seksjon biosikkerhet, fremmede arter og kulturlandskap:

Bjarte Rambjør Heide

Fra VKMs sekretariat:

Arne Mikalsen, Ville Erling Sipinen, Merethe Aasmo Finne (ref.)

1 Velkommen, fravær, habilitet og godgjøring

Leder av faggruppen, Audun Nerland, ønsket velkommen til møte i VKMs Faggruppe for genmodifiserte organismer (FG3). Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene som var til behandling på møtet. VKMs nye direktør Lars E. Hanssen deltok på første del av møtet og ble spesielt ønsket velkommen. Det ble foretatt en kort runde rundt bordet der både direktør og faggruppens medlemmer presenterte seg.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden, valg av nestleder

Møteinnkalling og utkast til dagsorden ble godkjent. Utkast til protokoll fra faggruppemøtet 26.9. 2012 sendes på høring for godkjenning i faggruppen etter møtet.

3 Saker fra møtet i Hovedkomiteen

Leder av faggruppen gav en kort oppsummering fra Hovedkomiteens (HK) siste møte 27.9. 2012. Som oppfølging av status for oppnevning av komiteen for neste periode, ble det orientert om at Helse- og omsorgsdepartementet har besluttet å utvide virketiden for VKM fra tre til fire år. Det innebærer at dagens komitémedlemmer blir sittende til og med 31. mars 2014, og at departementet ved neste utnevning utvider virketiden for komiteen til fire år. Departementets vedtak er i tråd med VKMs forslag. Utfyllende referat fra HK-møtet er publisert på VKMs nettsider www.vkm.no.

Dagsordenen for Hovedkomiteens møte 12. desember var vedlagt møtepapirene til orientering.

4 Administrativ informasjon

Ingen saker under dette agendapunkt.

5 Saker som skal behandles på møtet

5.1 Oppdrag fra Mattilsynet

12/314 Vurdering av ny publikasjon fra Séralini et al. (2012) om mulige helseeffekter av genmodifisert glyfosattolerant mais NK603

Vitenskapskomiteen for mattrygghet fikk i oktober 2012 i oppdrag av Mattilsynet å vurdere den vitenskapelige publikasjonen «Long term toxicity of a Roundup herbicide and a Roundup-tolerant genetically modified maize» (Séralini et al. (2012), publisert i tidsskriftet «Food and Chemical Toxicology». Artikkelen bygger på en toårig føringstudie av rotter og konkluderer med at konsum av den genmodifiserte maisen NK603 og plantevernmidlet Roundup, som inneholder glyfosat under fastsatte grenseverdier, kan knyttes til økt hyppighet for ulike svulstdannelser og nyrelidelser hos rotter. Bakgrunnen for oppdraget fra Mattilsynet var den betydelige oppmerksomheten som har vært rundt den aktuelle publikasjonen, og at den omtalte maislinjen NK603 ligger til beslutning om godkjenning på departementsnivå. Mattilsynet ba VKM om svar på følgende spørsmål: Gir den aktuelle publikasjonen av Séralini og medarbeidere grunnlag for å revurdere konklusjonen i VKMs tidligere helserisikovurdering av NK603?

VKM opprettet en tverrfaglig *ad hoc*-gruppe¹ for å vurdere publikasjonen, gjennomgå annet bakgrunnsmateriale, og utarbeide et dokument som bakgrunn for behandling i VKMs faggruppe for GMO. *Ad hoc*-gruppen ble gitt følgende mandat (spesifisering og utvidelse av oppdraget):

- *Ad hoc*-gruppen skal med utgangspunkt i tilsendt publikasjon, avklare om endringer i organer og biologiske parametere som Séralini et al. mener å ha påvist, gir grunnlag for å hevde at føring med maislinjen NK603 har påført forsøksdyrene helseskade. *Ad hoc*-gruppen skal grunngi sine vurderinger.
- Avgrense utredningen til de organer og biologiske parametere, der Séralini et al. mener å ha påvist helseskade som følge av den aktuelle maislinjen med og uten Roundup.
- *Ad hoc*-gruppen skal på grunnlag av den aktuelle publikasjonen uttale seg om konklusjonene i vurderingene av maislinjen NK603 utført av VKMs faggruppe for genmodifiserte organismer, kan ha blitt gjort på sviktende grunnlag.

Under behandlingen i faggruppen ble det vist til flere forhold som gjør det vanskelig å knytte relevans til resultatene som blir presentert i artikkelen av Séralini et al. Føringforsøket tilfredsstiller hverken krav til godt eksperimentelt design eller rapportering av data og er ikke egnet til å underbygge konklusjonene eller påstandene fremmet i artikkelen. Det er eksempelvis benyttet langt færre forsøksdyr enn OECDs standarder for gjennomføring av langtidsføringstudier (2 år) med rotter krever, og studien er basert på en rottelinje som har lettere for å utvikle svulster og nyrelidelser enn andre typer forsøksrotter. Det påpekes også at framstillingen av resultatene med figurer og bilder er gjort på en måte som lett kan forlede leserne. I sitt tilsvar har forfatterne innrømmet at hensikten med artikkelen først og fremst var å stille spørsmål ved dagens tester brukt til å vurdere eventuelle helsemessige skadevirkninger av GMO.

¹*Sammensetning av ad hoc-gruppen:* Professor Audun Nerland, Gades institutt, Universitetet i Bergen og leder for VKMs faggruppe for GMO, forsker Åshild Andreassen, Nasjonalt Folkehelseinstitutt, forsker Aksel Bernhoft, Veterinærinstituttet, førsteamanuensis Anne Marie Bakke, Veterinærhøgskolen, professor Stig Larsen, Veterinærhøgskolen, forsker Torfinn Torp, Bioforsk og forsker Edgar Rivedal, Radiumhospitalet og VKMs faggruppe for plantevernmidler.

Vedtak:

VKMs faggruppe for GMO konkluderer med at endringene Séralini et al. mener å ha påvist hos rottene i studien, ikke gir grunnlag for å hevde at fôring med maislinjen NK603 og/eller Roundup har påført dyrene helseskade. Konklusjonen er gitt på bakgrunn av gjennomgang av Séralini et al. sin artikkel og påfølgende dokumentasjon og bakgrunnsmateriale, og er avgrenset til de organer og biologiske parametere hvor Séralini et al. mener å ha påvist helseskade som følge av maislinjen med og uten Roundup. Faggruppen finner derfor ikke grunnlag for å revurdere VKMs tidligere konklusjon i helserisikovurderingen av den genmodifiserte maisen NK603.

VKMs vurdering av artikkelen er i tråd med EFSA's endelige vurdering av artikkelen (publisert 28. november 2012), og andre land som har vurdert artikkelen (f.eks. Belgia, Danmark, Frankrike, Tyskland, Italia og Nederland).

Faggruppen peker også på at det pågår en diskusjon sentralt i EU om hvorvidt fôringsstudier skal inngå som en obligatorisk del i søknadsdokumentasjonen fra industrien, og ikke bare vurderes fra sak til sak som i dag. En del av diskusjonen berører den vitenskapelige verdien av fôringsstudier på hel mat kontra dyrevelferd, ettersom et slikt påbud vil øke bruken av forsøksdyr betraktelig. Mye av kritikken rettet mot regulatoriske myndigheter er at alle analyser inkludert dyrestudier utføres av industrien/søker selv eller at oppdragene er satt ut til private, akkrediterte laboratorier.

For å ivareta EU-medlemslandenes og forbrukernes interesser, og å beslutte en best mulig og uavhengig avgjørelse har EU finansiert et uavhengig prosjekt kalt GMO Risk Assessment and Communication of Evidence (GRACE), <http://www.grace-fp7.eu/>. GRACE-prosjektet har blant annet som mål å vurdere betydningen av dyrestudier i risikovurderinger av GMO og samtidig vurdere alternative metoder.

5.2 Slutføringsoppdrag GMO-miljø fra Direktoratet for naturforvaltning

Som det ble orientert om på forrige faggruppemøte har DN bedt VKM om å utarbeide endelige miljørisikovurderinger av alle genmodifiserte organismer og avledete produkter som inneholder eller består av GMOer som er godkjent i EU under forordning 1829/2003 eller direktiv 2001/18, og som er godkjent for ett eller flere bruksområder som omfattes av genteknologiloven (totalt 38 søknader). DN har bedt VKM om endelige risikovurderinger for de EU-godkjente søknadene hvor VKM ikke har avgitt endelig miljørisikovurdering. I tillegg har DN bedt VKM vurdere hvorvidt det er nødvendig med oppdatering eller annen endring av de endelige miljørisikovurderingene som VKM tidligere har levert. Følgende fem søknader på DN's prioriteringsliste ble gjennomgått på møtet:

12/313 Miljørisikovurdering av genmodifisert mais MON810 (C/F/95/12/02) til dyrking og bruk som fôr under direktiv 2001/18/EF.

Den insektsresistente maislinjen MON810 ble vurdert av VKM i 2007 med hensyn på helse- og miljøeffekter i forbindelse med vurdering av markedsadgang i Norge. Faggruppen for GMO har også risikovurdert en rekke maishybrider der MON810 inngår som en av foreldrelinjene. Etablering av nye, reviderte retningslinjer for miljørisikovurdering av genmodifiserte planter og publisering av ny vitenskapelig litteratur har medført at VKM har valgt å utarbeide en ny, oppdatert miljørisikovurdering av maislinje MON810.

Faggruppen viser til at målorganismen *Ostrinia nubilalis* ikke er rapportert som skadegjørere på mais i Norge og at det ikke er gjort observasjoner av andre målorganismer av Lepidoptera. Siden det ikke er godkjente Bt-produkter til bruk i mais i Norge, og det ikke er registrert Lepidoptera-arter som skadegjørere i mais, er problematikken knyttet til resistens i målorganismene ikke relevant i norsk sammenheng. Publiserte vitenskapelig studier viser ingen eller neglisjerbare effekter av Cry1Ab-proteinet på ikke-målartropoder som lever på eller i nærheten av maisplanter. Det vurderes ikke å være risikø for rødlistede arter i Norge.

Det er publisert få studier som har undersøkt effekter av Cry1Ab-toksin på økosystemer i jord, mineralisering og næringsstoffomsetning eller effekter på jordsamfunn som bidrar til dette. Det finnes enkeltstudier som viser små, men signifikante effekter av Bt-toksiner på jordlevende organismer og mikrobiell samfunnsstruktur i jord. De fleste studiene konkluderer imidlertid med at disse effektene er små og forbigående sammenlignet med effekter av dyrkingsmessige og miljømessige forhold. Det er kunnskapsmangler med hensyn på effekter av Bt-toksiner på vannlevende organismer. Konsentrasjonene av Bt-endotoksiner er imidlertid vist å være svært lave i akvatiske systemer og eventuell eksponering av toksinene på disse organismene vil være marginal i Norge.

Vedtak

VKMs faggruppe for genmodifiserte organismer finner det lite trolig at dyrking av maislinje MON810 i Norge vil medføre effekter på miljøet.

12/315-317

Miljøriskovurdering av genmodifisert mais MON863 (C/DE/02/9), MON863xMON810 (C/DE/02/9, EFSA/GMO/DE/2004/03) og MON863xMON810xNK603 (EFSA/GMO/UK/2004/07) til import, prosessering og bruk som mat og fôr under direktiv 2001/18/EF.

Faggruppen foretok en samlet behandling av søknadene knyttet til maislinje MON863 og hybridene MON863xMON810 og MON863xMON810xNK603. Maislinjene inneholder antibiotikaresistensmarkørgenet *nptII*, som uttrykker resistens mot enkelte aminoglykosider som kanamycin og neomycin. En mulig risiko knyttet til bruk av mat og fôr fra de genmodifiserte mais-linjene er derfor utilsiktet, horisontal spredning (HGT) av *nptII*-genet til mikroorganismer. Ut fra dagens kunnskap om barrierer for genoverføring mellom ubeslektede arter er det imidlertid lite som tyder på at transgenet i maislinjene skal kunne overføres til andre enn plantens naturlige kryssingspartnere. Tilgjengelige eksperimentelle studier viser at genoverføring fra planter til bakterier inntreffer svært sjelden, og at denne overføringen forutsetter sekvenslikhet mellom overført plante-DNA og bakteriens genom.

Vedtak:

Faggruppen konkluderer med at risikoen for nedsatt terapieffekt ved enkelte infeksjoner i husdyrproduksjon forårsaket av spredning av *nptII*-genet fra MON863 og hybridlinjene MON863xMON810 og MON863xMON810xNK603 antas å være lav grunnet begrenset mulighet for positiv seleksjon av sjeldne HGT-begivenheter, samt at andre aminoglykosidresistens determinanter finnes ved variable prevalens i relevante bakteriepopulasjoner.

Det påpekes store forskjeller i geografisk utbredelse av antibiotikaresistens i Europa, og at det mangler publisert dokumentasjon på forekomsten av *nptII*-genet i Norge. Det foreligger ikke vitenskapelig litteratur som indikerer at forekomsten av *nptII*-genet i Norge er utbredt. Det påpekes også at neomycin benyttes i norsk landbruk, og at et seleksjonstrykk på eventuelle sjeldne transformanter derfor ikke kan utelukkes.

Faggruppen finner det lite trolig at den omsøkte bruken av maislinjene MON863, MON863xMON810 og MON863 x MON810 x NK603 vil medføre endret risiko for miljø for øvrig i forhold til annen mais.

12/319 Miljøriskovurdering av genmodifisert oljeraps T45 (EFSA/GMO/UK/2005/25) til import, prosessering, mat og fôr under forordning (EF) nr. 1829/2003.

Den glufosinat-tolerante oljerapslinjen T45 ble godkjent til import, prosessering og bruk som mat og fôr under EU-forordning 1829/2003 i 2009. I henhold til opplysninger fra EU-kommisjonen er imidlertid rapslinjen trukket fra markedet og dyrkingen avsluttet allerede etter vekstsesongen 2005.

Lagerpartier av T45 er, i henhold til søker, tilbakekalt og destruert, og eventuell import til EØS-området vil derfor være begrenset til utilsiktet innblanding i andre partier av oljeraps.

Faggruppen finner ingen indikasjoner på økt risiko for spredning, overlevelse og etablering av rasplinjene T45 som naturaliserte populasjoner utenfor dyrkingsområder eller for utvikling av ugraspopulasjoner sammenlignet med ikke-transgen raps. Herbicidtoleranse er selektivt nøytralt i naturlige habitater, og kan bare betraktes å ha økt fitness hvor og når herbicider med glufosinat-ammonium anvendes. Glufosinat-ammonium har helseklassifisering for både akutte og kroniske skadevirkninger på pattedyr inkludert mennesker, og ble trukket fra det norske markedet i 2008. I EU er virkestoffet under utfasing og er kun tillatt benyttet fram til 2017.

Ferale rapsplanter med opphav i frøspill fra transport, lagring og håndtering av importerte partier av rasplinjene T45 kan teoretisk representere et potensiale for utkryssing og spredning av transgener til dyrkede sorter og viltvoksende populasjoner i Norge. Forekomsten av transgene oljerapsplanter og sannsynligheten for introgresjon av genetisk materiale fra forvillet raps til nærstående ville arter vurderes imidlertid til å være svært lav i et importsenario.

Vedtak

Tatt i betraktning den forventede begrensede import av T45 (EU COM 2009), konkluderer VKMs faggruppe for genmodifiserte organismer med at det er lite trolig at genspredning fra eventuelle ferale planter av oljeraps T45 vil resultere i etablering av transgene planter på landbruksarealer eller medføre effekter på miljø i Norge. Faggruppen finner det lite trolig at utilsiktet frøspredning av rasplinjene T45 i Norge vil medføre effekter på miljøet.

5.3 Tidligere høringsaker EFSA GMO Extranet

12/309 Foreløpig miljøvurdering av genmodifisert oljeraps MON 88302 (EFSA/GMO/BE/2011/101) til mat, fôr, import og prosessering under forordning (EF) nr. 1829/2003

Den genmodifiserte oljerapsplinjene MON 88302 fra Monsanto Company er søkt omsatt i EØS-området under forordning (EF) nr. 1829/2003 til import og videreforedling og bruk som mat og fôr. Bruksområdet for søknaden omfatter ikke dyrking eller frøavl. Søknaden ble behandlet av arbeidsgruppe for miljø i juni 2012 i forbindelse med at EFSA's offentlige høring av søknaden.

Oljerapsplinjene er genmodifisert for å gi plantene økt toleranse overfor bredspektrede ugrasmidler med virkestoffet glyfosat. Faggruppen konkluderer med at feltforsøkene som ligger til grunn for søkers komparative analyser er utført i tråd med EFSA's retningslinjer for risikovurdering av genmodifiserte planter og avledete mat- og fôrvarer.

Transport, lagring og prosessering av importerte partier av oljeraps MON 88302 til mat og fôr vil kunne medføre utilsiktet frøspill og tap av spiredyktige frø. Etablering av forvillede rapsplanter på lokaliteter der glyfosat regelmessig benyttes til ugraskontroll, eksempelvis langs jernbanelinjer og vegkanter, kan derfor ikke utelukkes. Rapsplanter med opphav i frøspill kan derfor representere et potensiale for utkryssing og spredning av transgener til dyrkede sorter og viltvoksende populasjoner i Norge. Faggruppen påpeker imidlertid at det mangler dokumentasjon knyttet til frøspill av raps i forbindelse med import, transport, prosessering og bruk av oljeraps i Norge.

Det er ingen indikasjoner på økt risiko for spredning, overlevelse og etablering av rasplinjene MON88302 som naturaliserte populasjoner utenfor dyrkingsområder eller for utvikling av ugraspopulasjoner sammenlignet med umodifisert raps. Herbicidtoleranse er selektivt nøytralt i naturlige habitater, og kan bare betraktes å ha økt fitness hvor og når glyfosatholdige herbicider anvendes. Raps kan danne spontane hybrider med åkerkål, et vanlig åkerugras i hele Sør-Norge. Det er

også rapport om spontan hybridisering i felt med andre viltvoksende slektninger, men hybridiseringsfrekvensene er svært lave. Forekomsten av genmodifiserte oljerapsplanter med opphav i frøspill, og introgresjon av genetisk materiale fra forvillet raps til nærstående, ville arter vurderes til å være lav i et importsenario. Faggruppen konkluderer med at det er lite trolig at genspredning fra eventuelle forvillede planter av oljeraps vil medføre effekter på miljø i Norge. VKM ber imidlertid om at søker ved en eventuell godkjenning av MON 88302 utarbeider en spesifikk miljøovervåkingsplan for rapslinjen.

Vedtak

Sekretariatet reviderer utkastet til foreløpig miljørisikovurderingen av den genmodifiserte oljerapslinjen MON 88302 i tråd med diskusjonen på møtet, og sender dokumentet på ny høring i faggruppen før publisering. Endelig miljørisikovurdering av MON 88302 ferdigstilles og slutføres av faggruppen når endelig dokumentasjon fra søker foreligger.

6 Saker som har vært behandlet/ferdigstilt siden forrige møte

12/309 Foreløpig miljørisikovurdering av genmodifisert mais MON89034 (EFSA/GMO/BE/2011/90) til dyrking under forordning (EF) nr. 1829/2003. Publisert 7.11. 2012.

7 Nye risikovurderinger fra EFSA's GMO-panel

Sekretariatet orientert om at EFSA's GMO-panel har publisert følgende risikovurderinger og uttalelser siden faggruppens siste møte:

- Scientific Opinion on application (EFSA-GMO-NL-2010-78) for the placing on the market of herbicide-tolerant, increased oleic acid genetically modified soybean MON 87705 for food and feed uses, import and processing under Regulation (EC) No 1829/2003 from Monsanto.

I sitt innspill til EFSA har VKM påpekt at analysene av ernæringsmessige komponenter ikke er i tråd med siste konsensusdokument for soya fra OECD (OECD 2010). EFSA's GMO-panel viser imidlertid til søkers valg av komponenter for komparative analyser er i overensstemmelse med gjeldende konsensusdokument da søknaden ble levert, og at analysene som presenteres av søker er tilstrekkelige for en risikovurdering av soyalinjen. Faggruppen anser svaret fra EFSA som tilfredsstillende.

- Scientific Opinion on application (EFSA-GMO-BE-2010-81) for the placing on the market of genetically modified herbicide-tolerant oilseed rape Ms8, Rf3 and Ms8 x Rf3 for food containing or consisting of, and food produced from or containing ingredients produced from, oilseed rape Ms8, Rf3 and Ms8 x Rf3 (with the exception of processed oil) under Regulation (EC) No 1829/2003 from Bayer. Søknaden er vurdert av faggruppen, men det ble ikke gitt noen innspill til EFSA GMO-Extranet.
- Scientific Opinion updating the risk assessment conclusions and risk management recommendations on the genetically modified insect resistant maize 1507. Tidligere dyrkingssøknader av den insektsresistente maislinjen 1507 er ikke vurdert av VKM.
- Scientific Opinion on application (EFSA-GMO-NL-2009-70) for the placing on the market of genetically modified drought tolerant maize MON 87460 for food and feed uses, import and processing under Regulation (EC) No 1829/2003 from Monsanto.

8 Status for øvrige saker i faggruppen

Utgikk grunnet tidsnød.

9 Orientering om aktuelle saker fra Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning

Bjarte Rambjør Heide fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) orienterte om at regjeringen har vedtatt å slå sammen DN og Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) til én etat, Miljødirektoratet, med virkning fra 1. juli 2013. Klima- og forurensningsdirektoratet har i dag ansvar for blant annet aspekter relatert til klima, regulering av utslipp fra industri, miljøgifter og avfall, mens Direktoratet for naturforvaltning har ansvar for naturmangfoldet av planter, dyr og landskap. Mange av disse ansvarsområdene henger nøye sammen og sammenslåingen av DN og Klif vil bidra til at miljøutfordringene håndteres på en mer helhetlig og effektiv måte. Det nye miljødirektoratet vil ha avdelinger både i Trondheim og Oslo, og bemanningen begge steder vil tilsvare det antall medarbeidere som Klif og DN har i dag. Miljødirektoratets overordnede ledelse blir lokalisert i Trondheim.

Heide viste også til at DN har et stadig økende behov for vitenskapelige vurderinger som grunnlag for utvikling av regelverk, behandling av søknader og øvrig forvaltning innenfor flere av DNs ansvarsområder. Så langt har disse behovene for risikovurderinger blitt løst på ulike måter med ulike organisatoriske grep innenfor ulike ansvarsområder, først og fremst gjennom kjøp av tjenester. Naturmangfoldloven som regulerer forvaltning av arter, områdevern, fremmede organismer, utvalgte naturtyper og leveområder for prioriterte arter, stiller imidlertid økte krav til miljørisikovurderinger som grunnlag for vedtak. Dette medfører plikt til også å utrede og vurdere konsekvensene vedtaket får for naturmangfoldet.

DN ønsker nå å utrede hvorvidt vitenskapelige vurderinger innenfor flere av institusjonens ansvarsområder/fagområder bør og kan utføres av en institusjon. Oppdragene omfatter miljørisikovurderinger av genmodifiserte organismer, mikroorganismer, fremmede arter (bla søknader om innførsel eller utsetting av fremmede organismer og utenlandske treslag) og handel med truede arter (CITES). Det understrekes at løsninger som kan gi synergieffekter mellom ulike fagområder, både administrativt og vitenskapelig, er spesielt interessante. Flere institusjoner, deriblant VKM, er invitert til å vise sin interesse for oppdrag på ett eller flere av de aktuelle fagområdene, samt å skissere hvordan eventuell oppdrag kan løses.

DN hadde tidligere samme dag presentert sine behov for vitenskapelige risikovurderinger for VKMs ledelse og vil oversende en nærmere kravspesifikasjon til aktuelle institusjoner før årsskiftet. Det legges opp til nærmere dialog med potensielle oppdragstagerer i løpet av januar. DNs innstilling til Miljøverndepartementet skal være klar 1. april 2013, og oppstart for hele eller deler av oppdraget kan påregnes ved årsskiftet 2013/2014.

10 Oppfølging av saker fra tidligere møter i faggruppen

Ingen saker under dette agendapunktet.

11 Kommende saker – risikovurderinger fra EFSA/andre vitenskapelige komiteer til informasjon

Søknader EFSA GMO Extranet (1. innspillsrunde)

12/320 Foreløpig helse- og miljørisikovurdering av genmodifisert soya MON 87705 x MON89788 (EFSA/GMO/NL/2011/100) til import, prosessering, mat og fôr under forordning (EF) nr. 1829/2003. Frist EFSA GMO Extranet: 26.1.2013.

13/303 Foreløpig helse- og miljørisikovurdering av genmodifisert raps Event 73496 (EFSA/GMO/NL/2012/109) til import, prosessering, mat og fôr under forordning (EF) nr. 1829/2003. Frist EFSA GMO Extranet: 4.3.2013

12 Saker til Hovedkomiteen

Ingen saker under dette agendapunkt. Neste møte i Hovedkomiteen er 12.12.2012.

13 Møter og annet av felles interesse

- Kåre Magne Nilsen orienterte fra arbeidet i EFSA's GMO-panel, og viste til at følgende vurderinger er publisert av GMO-panelet:
  - Application for authorisation of genetically modified pollen MON 810 as or in food submitted under Regulation (EC) No 1829/2003 by Monsanto (EFSA-GMO-NL-2012-107) (EFSA-Q-2012- 00408).
  - Scientific Opinion on a request for additional evidence to support elements of the EFSA Scientific Opinion, updating the evaluation of the environmental risk assessment and risk management recommendations on the mortality of non-target Lepidoptera where maize Bt11 or MON 810 is cultivated (EFSA-Q-2012-00820).
  - Request for an opinion on the adequacy of EFSA guidelines to perform a risk assessment of plants developed through a number of new techniques: zinc finger nuclease 3 (ZFN-3) (EFSA-Q-2012-00241).
- Rose Vikse orienterte fra “Stakeholder/expert consultation on animal feeding studies and in-vitro studies in the course of GMO health risk assessment”. Møtet ble arrangert i forbindelse med oppstart av EU-prosjektet GRACE (<http://www.grace-fp7.eu/content/news>) (se pkt. 5.1).
- Richard Meadow orienterte fra workshopen “Non-target organisms and GM crops: Assessing the effects of Bt proteins”. Møtet ble arrangert av EFSA og COGEM i Amsterdam, 29.-30. november 2012. <http://www.cogem.net/index.cfm/en/symposium/>.

14 Nytt fra sekretariatet

Det er ansatt fire nye personer i VKMs sekretariatet:

- Ny fagkoordinator for faggruppen for GMO, Ville Sipinen. Fast ansatt fra 1. desember 2012.
- Administrasjonssjef, Gisle Solstad, kommer fra stilling som økonomisjef i ESA i Brussel. Starter i stillingen 1. mars 2013.
- Fagkoordinator for faggruppen for plantevernmidler, Edgar Rivedal, seniorforsker, dr. philos og tidligere medlem av faggruppen. Starter i stillingen 1. mars 2013.
- Fagkoordinator for faggruppen for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk: Gro Haarklou Mathisen, postdoktor, dr. scient. Starter i stillingen i mars 2013.

15 Eventuelt

Ingen saker meldt inn under eventuelt.

16 Ny møtedato

Sekretariatet kontakter faggruppen for fastsettelse av nye møtedatoer for vårsemesteret 2013.